

Predmet: Prijava kršenja Zakona o finansiranju političkih aktivnosti – usluge overe potpisa

Članom 6. Zakona o finansiranju političkih aktivnosti propisan je niz obaveza za sve organe države i lokalnih samouprava. Sve usluge koje pružaju političkim subjektima i način pružanja tih usluga moraju biti uređeni posebnim aktom opštinske uprave i taj akt mora biti objavljen na opštinskom sajtu.

Takođe je propisana obaveza da organ vlasti tokom izborne kampanje odgovori političkom subjektu u roku od dva radna dana na zahtev i da u slučaju nemogućnosti pružanja usluge dostavi dokaze o tome. Najzad, opštinske uprave su dužne i da odluku po zahtevu svakog političkog subjekta za korišćenje usluga objave na svom veb-sajtu u roku od jednog dana od dana donošenja odluke.

Transparentnost Srbija je dobila informacije koje ne možemo da proverimo, da su u gradskim i opštinskim upravama vršene overe potpisa podrške kandidaturi za aktuelne izbore, uključujući i overu potpisa za jedan politički subjekt koja je vršena do 12.9.2026. (do pre dva dana). Između ostalog, prema tim saznanjima overa je vršena i od strane neke od gradskih uprava Novog Sada, kao i kod uprava svih gradskih opština u Gradu Beogradu.

Pretragom veb-sajtova navedenih gradskih i opštinskih uprava, kao i brojnih drugih opštinskih uprava, nismo ni u jednom slučaju pronašli:

1. Dokument (posebni akt) kojim se određuju usluge i dobra koje gradska ili opštinska uprava pruža političkom subjektu, i kojim se bliže uređuje pružanje tih usluga političkom subjektu, a koji bi morao da postoji i da bude objavljen na osnovu člana 6. st. 3. ZFPA.
2. Odluke o zahtevu političkih subjekata za korišćenje usluge gradske ili opštinske uprave, a koja je morala biti objavljena na veb-sajtu u roku od jednog dana od dana donošenja odluke. Ukoliko su takve usluge pružane tokom aktuelne izborne kampanje, one su morale biti objavljene za sve političke subjekte koji su uslugu tražili u roku od jednog dana, a u slučaju političkog subjekta koji je prikupljao potpise podrške do 12.9.2026. morale su da budu objavljene najkasnije danas, ili ranije, u slučaju da je odluka doneta pre 12.9.2026 (što je gotovo izvesno).

Napominjemo da je pružanje ove usluge uređeno zakonom i podzakonskim aktima, ali samo delimično.

PRAVILNIK O NAKNADI ZA OVERU POTPISA BIRAČA KOJI PODRŽI IZBORNU LISTU KANDIDATA ZA NARODNE POSLANIKE ILI POSLANIKE, PREDLOG KANDIDATA ZA PREDSEDNIKA REPUBLIKE, ODNOSNO IZBORNU LISTU KANDIDATA ZA ODBORNIKE JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE ("Sl. glasnik RS", br. 16/2022, 20/2022 i 93/2023) uređuje samo pitanje naknade za overu, a ne i postupak pružanja ove usluge.

ZAKON O IZBORU NARODNIH POSLANIKA ("Sl. glasnik RS", br. 14/2022 i 47/2026), u članu 72. st. 2. i 3. propisuje samo sledeće:

„Izjava birača da podržava izbornu listu overava se kod javnog beležnika ili u opštinskoj, odnosno gradskoj upravi, a u opštinama, odnosno gradovima gde nisu imenovani javni beležnici izjavu birača da podržava izbornu listu može overiti i osnovni sud, sudska jedinica ili prijemna kancelarija osnovnog suda.

Iznos naknade za overu potpisa birača koji podržava izbornu listu utvrđuje ministarstvo nadležno za pravosuđe.“

Stavom 6. istog člana je propisano sledeće:

„Republička izborna komisija najkasnije sedam dana pre dana glasanja na veb-prezentaciji objavljuje za svaku proglašenu izbornu listu broj overenih izjava birača koji su svojim potpisom podržali tu izbornu listu po jedinicama lokalne samouprave, sa podacima o tome koliko je izjava u okviru svake jedinice lokalne samouprave pojedinačno overio svaki od ovlašćenih overitelja (javni beležnik, opštinska odnosno gradska uprava ili osnovni sud, sudska jedinica ili prijemna kancelarija osnovnog suda).“

ZAKON O OVERAVANJU POTPISA, RUKOPISA I PREPISA ("Sl. glasnik RS", br. 93/2014, 22/2015 i 87/2018) uređuje način na koji se vrši overa kod javnih beležnika i primenu tih pravila od strane opštinskih uprava i sudova.

Iz ovoga se može zaključiti da u posebnom aktu gradskih i opštinskih uprava ne bi bilo ni potrebno cenu koja se plaća za usluge overe, jer je ona već propisana. Međutim, bilo je neophodno urediti pružanje usluge za situacije kada ona odstupa od uobičajenog – npr. kada se overa potpisa ne vrši u radno vreme organa uprave; kada je zbog očekivanog obima posla potrebno da angažuju dodatni ljudski resursi, odnosno službenici koji se inače bave drugim poslovima unutar gradskih i opštinskih uprava; kada se overa vrši van prostorija opštinskih uprava; kada postoji ili bi moglo postojati interesovanje većeg broja političkih subjekata za usluge koje pruža gradska ili opštinska uprava.

U vezi sa tim situacijama bilo je i jeste nužno da gradske i opštinske uprave obezbede da usluge koje pružaju uz nadoknadu budu pružene pod jednakim uslovima svim političkim subjektima. Ovaj uslov je i bez posebnog akta verovatno ispunjen, ako se naplaćuje samo fiksna naknada po jednoj overi, bez obzira na to gde se vrši, kada se vrši i da li je potrebno angažovati dodatne službenike.

Isto tako, trebalo je obezbediti da one usluge koje se pružaju bez naknade (ako je to slučaj prilikom određivanja većeg broja overitelja, omogućavanja overe van radnog vremena ili van opštinskih prostorija) budu „dostupne svim političkim subjektima pod jednakim uslovima“. Isti akt bi trebalo da pruži i garancije da je zaista reč o jednakim uslovima – na primer, ako je za potrebe overe potpisa za podršku jednog političkog subjekta određeno svo raspoloživo osoblje, da se po prijemu zahteva drugog političkog subjekta, opštinski overitelji „podele“ tako da mogu da odgovore u jednakoj meri potrebama oba (ili više) političkih subjekata.

Pošto Republička izborna komisija još uvek nije objavila informacije o tome koji su sve gradske i opštinske uprave učestvovalе u overi potpisa za izborne liste koje su do sada predate, ne možemo da dostavimo detaljnije informacije u kojim još slučajevima, osim navedenih bi Agencija trebalo da utvrdi da li je došlo do povrede člana 6. Zakona o finansiranju političkih aktivnosti. U svakom slučaju bi ove informacije Republička izborna komisija bila dužna da dostavi Agenciji po zahtevu.

Tim za monitoring

13.9.2026.

Transparentnost Srbija

Palmotićeva 31

tel: (+381 11) 303 38 27